

Η διάγνωση της αμαρτίας και η θεραπεία της (π. Ιωάννης Ρωμανίδης)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1OUUXva>]

3) Διάγνωση και θεραπεία.

Η πατερική παράδοσις ήτο υποχρεωμένη να χρησιμοποιήσῃ την φιλοσοφικὴν γλῶσσαν της εποχῆς της, δια να γίνῃ κατανοητὴ και να πολεμήσῃ τας αιρετικὰς διαστροφὰς της εκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Τούτο, εν τούτοις, δεν σημαίνει ὅτι ἡ φιλοσοφία ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν κατανόησιν της διδασκαλίας του Χριστοῦ. Πάντως, οἱ Πατέρες ἀπέρριπτον τοὺς ἀφηρημένους στοχασμοὺς περὶ Θεοῦ και τὴν σχέσιν Του με τὴν δημιουργίαν και ἐπέμενον εἰς τὴν ἐμπειρικὴν προσέγγισιν της ἐνώσεως μετὰ του Θεοῦ, δια μέσου της καθάρσεως και του φωτισμοῦ της καρδίας. Ἐντὸς αὐτοῦ του πλαισίου πρέπει να ἐννοηθοῦν οἱ ὅροι αὐτῶν (δηλαδή των πατέρων), “πράξις” (κάθαρσις, φωτισμός) και “θεωρία” (ὄρασις). Τούτο δεν ἔχει καμμίαν σχέσιν με τὴν μεσαιωνικὴν δυτικὴν διάκρισιν μεταξύ κοινωνικῆς δράσεως και στοχαστικῆς θεωρίας περὶ Θεοῦ, ἡ ὁποία δια τοὺς Πατέρας εἶναι δαιμονικὴ και πηγὴ ὅλων των αἱρέσεων. “Πράξις” εἶναι ἡ κάθαρσις της καρδίας και “θεωρία” εἶναι ἡ ὄρασις της δόξης, τὴν ὁποίαν ἡ καρδία ἔχει, ἢ δια της ἐσωτερικῆς πίστεως του φωτισμοῦ, ἢ δια του δοξασμοῦ, ἢ της θεώσεως. Θέωσις εἶναι ἡ ὄρασις (θέα) της δόξης του Θεοῦ ἐν Χριστῷ. Θέωσις δεν εἶναι ὁ φωτισμός ἢ ἀπλῶς ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν, ὡς φαίνεται να πιστεύουν μερικοὶ Ορθόδοξοι σήμερα.

Αι διακρίσεις αυτές προϋποθέτουν το γεγονός ότι η καρδιά και όχι η διάνοια είναι το κέντρον της πνευματικότητας και το μέρος όπου μορφούται ο Θεολόγος και επίσης το γεγονός ότι η καρδιά συνήθως δεν λειτουργεί σωστά. Εκείνοι, των οποίων αι καρδιαί αντλούν μόνον αίμα φυσικώς, νομίζουν ότι ο εγκέφαλος και το νευρικόν σύστημα είναι τα γνωστικά κέντρα του ανθρώπου δια την ανάλυσιν των εσωτερικών και εξωτερικών σχέσεων τινος προς την Παλαιάν και Καινήν Διαθήκην. Η καρδιά φαίνεται να λαμβάνηται ως έν τοιούτον κέντρον. Αυτοί φυσικώς συμπεραίνουν ότι αυτό γίνεται, εξ αιτίας της αρχικής και ανακριβούς αντιλήψεως αυτού.

Εν τούτοις, η Ορθόδοξος παράδοσις γνωρίζει ότι η καρδιά, παραλλήλως με την άντλησιν του αίματος είναι, όταν καλλιεργηθή καταλλήλως, ο τόπος της κοινωνίας μετά του Θεού δια της αδιαλείπτου προσευχής, δηλαδή της αενάου μνήμης του Θεού. Τα λόγια του Χριστού, “Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται”, [28] έχουν ληφθή πολύ σοβαρώς, διότι έχουν εκπληρωθή εις όλους εκείνους, οι οποίοι έλαβαν το χάρισμα του δοξασμού και προ και μετά της Ενσαρκώσεως.

Η Πατερική και Δογματική Θεολογία είναι δια τους Πατέρας η ίδια πραγματικότης και μαθαίνεται καταλλήλως, όταν η διάνοια παρατηρή τας ενεργείας του Αγίου Πνεύματος εις την καρδιάν και συνεργή εις την εκδίωξιν όλων των λογισμών και των καλών και των κακών, οι οποίοι δεν ανήκουν εκεί, δια να τους αντικαταστήση με την μοναδικήν σκέψιν – προσευχήν – μνήμην του Θεού (τήν μονολόγιστον ευχήν).

Με την πάροδο του χρόνου μερικοί Πατέρες ωνόμασαν “νούν” την ενέργειαν της ψυχής εντός της καρδιάς, όταν αυτή επανέλθη εις την φυσικήν της κατάστασιν και επεφύλασσαν τα ονόματα “λόγος” και “διάνοια” δια την λογικήν ή δι’ ό,τι σήμερον πολλοί θα εκάλουν εγκέφαλον και το νευρικόν του σύστημα. Άλλοι Πατέρες θα συμπεριλάβουν την προσευχητικήν ενέργειαν της καρδιάς υπό τον όρον “νούς”, εις τον οποίον επίσης τότε συμπεριλαμβάνονται αι διανοητικάί και λογικάί ενέργειαι της ψυχής συγκεντρωμέναι εις τον εγκέφαλον. Δια να αποφευχθή σύγχυσις χρησιμοποιούμεν τους όρους “νοερά ενέργεια” και “νοερά προσευχή”, δια να προσδιορίσωμεν την ενέργειαν του νοός εις την καρδίαν, ονομαζομένην “νοεράν ευχήν”.

Η προσευχή εις την καρδίαν ημπορεί να γίνη αδιάλειπτος, ενώ η προσευχή η διαμένουσα εις την διάνοιαν ή τον εγκέφαλον ενεργεί δια της αποφάσεως του προσευχομένου και εις περιόδους εκλεγμένας υπ’ αυτού. Εκείνος, ο οποίος έχει το χάρισμα της αδιαλείπτου προσευχής εις την καρδίαν του, προσεύχεται επίσης με το μυαλόν του ή την διάνοιαν, όταν προσεύχεται με άλλους και δια άλλους εν τη παρουσία αυτών και δια εποικοδομήν των. Αυτός, πράγματι εις αυτάς τας περιόδους προσεύχεται ο ίδιος με την διάνοιάν του και ταυτοχρόνως προσεύχεται εν τη καρδιά του με το Πνεύμα, με την γλώσσαν της Πεντηκοστής ή τον λόγον, ο οποίος εδόθη εις αυτόν δια του Θεού εν Χριστώ. Η μία είναι η προσευχή του ανθρώπου εις τον Θεόν, η άλλη η προσευχή του Αγίου Πνεύματος εν Χριστώ εις τον Θεόν. Εν αυτώ ο Απόστολος Παύλος λαμβάνει την τοιαύτην διπλήν προσευχήν των χαρισματούχων ως φυσικόν φαινόμενον εις την Εκκλησίαν της Κορίνθου, αλλά επιπλήττει τους Κορινθίους με αυτό το χάρισμα, διότι δεν προσεύχονται επίσης με την διάνοιαν δια την ωφέλειαν των άλλων παρόντων, οι οποίοι είναι ικανοί να προσεύχωνται μόνον με το μυαλόν. [29]

[Συνεχίζεται]

[28] Ματθ. 5, 8.

[29] Κορ. 14, 14 κ.ε.